

ולאו מקל וחומר קאתי ומה משקין הבאין מחמת כלי – And do we not derive it from a ק"ו; and what if by משקין which come from a כלי

OVERVIEW

The גמרא stated that even though we cannot derive through a ק"ו that משקין (ראשון) which became מטמא from a שרץ, nevertheless since the תורה does not state explicitly that a שרץ can be מטמא משקין, but rather we derive it through a ק"ו, that since a כלי (ראשון) which became מטמא from a שרץ can be מטמא משקין, so certainly the שרץ (אב הטומאה) can be מטמא משקין (and make it a ראשון), and therefore since we derive משקין שנטמא משרץ from (שנטמא משרץ) משקין שנטמאו מכלי, that just as משקין שנטמאו מכלי cannot be מטמא משקין (which are derived from משקין שנטמאו משרץ),¹ similarly כלי a מטמא משקין (מכלי) can also not be מטמא כלי. Our תוספות explains why we cannot circumvent this exclusion by utilizing another ק"ו.

תוספות asks:

ואם תאמר נילף מקל וחומר דאוכל² -

- אוכל from a ק"ו that שרץ is מטמא משקין, through a ק"ו
ומה אוכל הבא מחמת שרץ מטמא משקין³ שרץ גופיה לא כל שכן -

מטמא משקין through a שרץ can be מטמא אוכל (ראשון) And if
- מטמא משקין can be שרץ itself certainly the שרץ

והשתא נימא דבין משקין ובין אוכל מטמא כלי⁴ -

And now that we derive מטמא משקין שרץ from מטמא אוכל, let us say that both כלי a מטמא (ראשון) and משקין (ראשון) are מטמא

תוספות answers:

¹ We derived on the previous עמוד that if a כלי cannot be מטמא a כלי, so certainly משקה שנטמא מכלי cannot be מטמא a מטמא (ויקרא) שרץ fell into which a כלי חרס regarding a פסוק in the תורה (ראשון) כלי. We know that a כלי cannot be מטמא a כלי for in the פסוק regarding a חרס into which a שרץ fell (ויקרא) states that only אוכלין ומשקין can become מטמא from the (חרס) כלי, but not other כלים.

² We need not derive that שרץ שנטמא משקין from שרץ מטמא משקין (where we have the issue of דיו preventing the משקין from being מטמא כלים [see 'Overview']) we can derive it from אוכל and maintain that both אוכל and משקה can be מטמא כלים.

³ The פסוק states (ויקרא [שמיני] יא, לח) that אוכל אינו עושה טומאה (זרע) שרץ (מנבלתם) מטמא משקין. It states clearly that the אוכל מטמא משקין (and perhaps also כלים; why not?!). However it can be מטמא משקין (אוכל) another מטמא (זרע) כיצא בה.

⁴ There is no explicit דרשה that אוכל ומשקה cannot be מטמא כלים. Therefore if we derive שרץ מטמא משקה from (אוכל) מטמא משקה, the אוכל ומשקה should be able to be מטמא כלי.

וַיֹּשֶׁ לֹאמַר דַּעַל כִּרְחֹךְ אִין אוֹכַל מִטְמָא כְּלִי⁵ אִפִּילוּ בֵּא מַחֲמַת שְׂרָץ -

And one can say; that perforce we maintain that an אוכל cannot be מטמא a כלי even an (ראשון) אוכל which became טמא through a שרץ; we derive this -

מקל וחומר דמשקין הבאין מחמת כלי שמטמא אוכל ואין מטמא כלי⁶ -

Through a ק"ו from הבאין מחמת כלי משקין (ראשון), which can be מטמא אוכל but is not מטמא a כלי, so therefore -

אוכל הבא מחמת שרץ שאין מטמא אוכל [מהוא טמא]⁷ אינו דין שלא יטמא כלי:

אוכל הבא מחמת שרץ, which (is weaker than **משקין הבא מחמת כלי**, for it) **cannot be כלי**. **מטמא אוכל** [we derive that **הוא טמא** from **טמא**], can certainly not be **מטמא**.

SUMMARY

אוכל) and therefore, משקין מחמת כלי ק"ו from מטמא כלים, cannot be מטמא כלים. and) משקה cannot be מטמא כלים.

THINKING IT OVER

משקין for, משקין הבאין מחמת כלי is 'weaker' than אוכל הבא מחמת שרץ states that תוספות מטמא אוכל cannot be מטמא אוכל the הבא מחמת שרץ, however, מטמא אוכל can be הבאין מחמת כלי (because we derive from טמא הוא that אין עושה טומאה כיוצא בה).⁸ However previously⁹ indicated that אין עושה טומאה כיוצא בה is not a קולא in order to utilize it in a ק"ו, and here תוספות does utilize this קולא in a ק"ו!¹⁰

APPENDIX

There are two ק"ו; one (which תוספות rejects) is if אוכל which can be the source of משקה for משקין is not מטמא אוכל (since אין עושה טומאה כיוצא בה), so certainly תוספות (which derives its טומאה from אוכל) cannot be מטמא אוכל. תוספות rejects this ק"ו, saying that אין אוכל מטמא אוכל is not a קולא in אוכל, but merely a 'technicality'.

The second ק"ו (which תוספות accepts) is if משקין הבאין מחמת כלי which is ‘strong’ (for it is מטמא אוכל), cannot be מטמא כלים, so אוכל which is weak (for it cannot be מטמא אוכל) surely cannot be מטמא כלים.

The question is why does not תוספות reject the second ק"ו as well, since אין אוכל

⁵ Once we know that אוכל cannot be מטמא כלי then even if we derive הבא מחמת שרץ משקין from הבא מחמת שרץ it cannot be מטמא כלי on account of דין.

⁶ Since a כלי ראשון cannot be מטמא a כלי the same applies to משקה (ראשון) which became טמא from a כלי.

⁷ See footnote # 3. See ‘Thinking it over’.

⁸ See footnote # 7.

⁹ יח,א תוד"ה ומה [TIE see text by footnote # 3].

¹⁰ See מהרש"א בתו' ד"ה ומה בא"ד. See 'Appendix'.

מטמא אוכל is not a קולא but a 'technicality'.

The מהרש"א answers that in the first ק"ו (which תוספות rejects) it is because the idea of מטמא אוכל אין is the עיקר דינא, but not in the second ק"ו, where the מטמא אוכל is in the סוף דינא.

The explanation of the מהרש"א may be that in the first ק"ו we want to derive that מטמא אוכל cannot be מטמא אוכל since אוכל cannot be מטמא אוכל. Therefore תוספות rejects this notion since we cannot rule that מטמא אוכל should not be מטמא אוכל just because אוכל is not מטמא אוכל, for by אוכל there is a special rule of כיוצא בה. In this ק"ו the idea of מטמא אוכל אין was not introduced as a קולא, but rather as a rule.

However in the second ק"ו we wish to derive that מטמא אוכל cannot be מטמא כלים since מטמא אוכל (which is not מטמא אוכל) are not מטמא כלים so מטמא אוכל (which can be מטמא אוכל) can certainly not be מטמא כלים. The idea of מטמא אוכל אין is not what we wish to derive (as in the first ק"ו) it is (merely) used to point out that אוכל is not as strong as מטמא אוכל in a certain respect. It is a קולא not a rule.

Additionally one may add; before we make the first ק"ו, the סברא היצונית (we assume) that מטמא אוכל can be מטמא (for the פסוק states יטמא – יטמא). Therefore, since the ק"ו wants to negate the סברא היצונית, we need a strong ק"ו to accomplish this (and מטמא אוכל אין is too weak an argument). However in the second ק"ו, there is no סברא היצונית that מטמא אוכל ומשקה should be מטמא כלים (there is no רמז for it), therefore it is easier to discredit this idea that מטמא אוכל ומשקה should be מטמא כלים even with the weak argument of מטמא אוכל אין.